

XLVIII. « Deus qui das vindictas mihi, et subdis populos sub me¹. » Deus qui vindicas me, subdendo populos sub me. « Liberator meus de inimicis meis iracundis : » clamantibus, » Crucifige, crucifige², » Judæis.

XLIX. « Ab insurgentibus in me exaltabis me³. » A Judæis insurgentibus in me patientem, exaltabis me resurgentem. « A viro iniquo erues me. » A regno eorum iniquo erues me.

L. « Propterea confitebor tibi in gentibus, Domine⁴. » Propterea tibi per me confitebuntur gentes, Domine. « Et » nomini tuo psallam. » Et latius innotesces bonis operibus meis.

LI. « Magnificans salutes regis ipsius⁵. » Deus qui magnificat, ut admirabiles faciat salutes, quas ejus Filius dat credentibus. « Et faciens misericordiam Christo suo. » Deus qui facit misericordiam Christo suo. « David et se » mini ejus usque in sæculum⁶. » Ipsi liberatori manu potenti qui vicit hunc mundum, et eis, quos credentes Evangelio genuit in æternum. Quæcumque in hoc Psalmo dicta sunt, quæ ipsi Domino proprie, id est, capiti Ecclesie congruere non possunt, ad Ecclesiam referenda sunt. Totus enim Christus hic loquitur, in quo sunt omnia membra ejus.

¹ Psal. xvii, 48. — ² Joan. xix, 6. — ³ Psal. xvii, 49. — ⁴ Ibid. 50. — ⁵ Ibid. 51. — ⁶ Ibid.

ENARRATIO I

IN PSALMUM XVIII.

In finem, Psalmus ipsi David¹.

I. TITULUS notus est²: nec Dominus Jesus Christus hæc dicit, sed de illo hæc dicuntur.

II. « Coeli enarrant gloriam Dei³. » Justi Evangelistæ, in quibus Deus tanquam in coelis habitat exponunt gloriam Domini nostri Jesu Christi, sive gloriam qua glorificavit Patrem Filius super terram. « Et opera manuum ejus » annuntiat firmamentum⁴. » Et facta virtutum Domini annuntiat firmamentum fiducia Spiritus sancti et cælum factum, quod antea timore terra erat.

III. « Dies diei eructat verbum⁵. » Spiritus spiritualibus profert plenitudinem incommutabilis Sapientie Dei, quod Verbum in principio Deus apud Deum est⁶. « Et » nox nocti annuntiat scientiam. » Et mortalitas carnis tanquam longe positus carnalibus, fidem insinuando, annuntiat futuram scientiam.

IV. « Non sunt loquelæ, neque sermones, quorum » non audiantur voces eorum⁷: » per quos non auditæ sint voces Evangelistarum, cum omnibus linguis Evangelium prædicaretur.

V. « In omnem terram exiit sonus eorum, et in fines » orbis terræ verba eorum⁸. »

¹ Psal. xviii, 1. — ² Vide D. Guillon, tom. xxi, pag. 408. — ³ Psal. xviii, 2. — ⁴ Ibid. — ⁵ Ibid. 3. — ⁶ Joan. 1, 1. — ⁷ Psal. xviii, 4. — ⁸ Ibid. 5.

VI. « In sole posuit tabernaculum suum ¹. » Dominus autem ut adversus regna temporalium errorum belligeraret; non pacem, sed gladium missurus in terram ², in tempore vel in manifestatione posuit tanquam militare habitaculum suum, hoc est, dispensationem incarnationis suæ. « Et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo » suo. » Et ipse procedens de utero virginali, ubi Deus naturæ humanæ tanquam sponsus sponsæ copulatus est. « Exultavit sicut gigas ad currendam viam. » Exultavit sicut fortissimus, et cæteros homines incomparabili virtute præcedens, non ad habitandam, sed ad currendam viam. « Non enim in via peccatorum stetit ³. »

VII. « A summo cælo egressio ejus. » A Patre egressio ejus, non temporalis, sed æterna, qua de Patre natus est. « Et occursum ejus usque ad summum cæli ⁴. » Et occurrit plenitudine Divinitatis usque ad æqualitatem Patris. « Et non est qui se abscondat a calore ejus. » Cum autem « Verbum etiam caro factum est et habitavit in nobis ⁵, » mortalitatem nostram suscipiens, non permisit ullum mortalium excusare se de umbra mortis; et ipsam enim penetravit Verbi calor.

VIII. « Lex Domini immaculata convertens animas ⁶. » Lex ergo Domini ipse est, qui venit legem implere, non solvere ⁷: et immaculata lex, qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus ⁸: non premens animas servitutis iugo, sed ad se imitandum libertate convertens. « Testimonium Domini fidele, sapientiam præstans parvulis ⁹. Testimonium Domini fidele; » quia nemo novit Patrem nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare ¹⁰: quæ abscondita sunt a sapientibus, et revelata parvulis; quo-

¹ Psal. xviii, 6. — ² Matth. x, 34. — ³ Psal. i, 1. — ⁴ Id. xviii, 7. — ⁵ Joan. i, 14. — ⁶ Psal. xviii, 8. — ⁷ Matth. v, 7 — ⁸ 2 Petr. ii, 22. — ⁹ Psal. xviii, 8. — ¹⁰ Matth. xi, 27.

niam « Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam ¹. »

IX. « Justitiæ Domini rectæ, lætificantes cor ². » Omnes justitiæ Domini in illo rectæ, quæ non docuit quod ipse non fecit; ut qui imitarentur, corde gauderent, in eis quæ libere cum charitate facerent, non serviliter cum timore. « Præceptum Domini lucidum, illuminans oculos. » Præceptum Domini lucidum, sine velamento carnalium observationum, illuminans hominis interioris aspectum.

X. « Timor Domini castus permanens in sæculum sæculi ³. » Timor Domini, non ille sub lege pœnalis, temporalia bona sibi subtrahi perhorrescens, quorum dilectione anima fornicatur; sed castus, quo Ecclesia sponsum suum quanto ardentius diligit, tanto diligentius cavet offendere: et ideo non foras mittit consummata dilectio timorem hunc ⁴, sed permanet in sæculum sæculi.

XI. « Judicia Domini vera, justificata in idipsum ⁵. » Judicia ejus, qui non judicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio ⁶, vere justificata incommutabiliter. Neque enim vel minatus vel pollicitus Deus quemquam fallit, aut quisquam vel impiis supplicium, vel piis præmium ejus potest eripere. « Desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum ⁷. » Sive multum ipsum aurum et lapidem, sive multum pretiosum, sive multum desiderabilia; tamen desiderabilia judicia Dei super pompas hujus sæculi: quarum desiderio fit ut non desiderentur, sed timeantur, aut contemnantur, aut non credantur judicia Dei. Quod si quisque ipse sit aurum lapisque pretiosus, ut igne non consumatur, sed assumatur in thesaurum Dei; plus quam se ipsum desiderat judicia Dei, cujus volunta-

¹ Jacob. iv, 6. — ² Psal. xviii, 9. — ³ Ibid. 10. — ⁴ 1 Joan. iv, 18. — ⁵ Psal. xviii, 10. — ⁶ Joan. v, 22. — ⁷ Psal. xviii, 11.

tem præponit suæ. « Et dulciora super mel et favum. » Et sive quisque jam sit mel, qui jam solutus vitæ hujus vinculis expectat diem, quo veniat in epulas Dei; sive adhuc sit favus, ut quasi cera, circumplicetur hac vita, non huic concretus, sed implens eam, cui opus sit aliqua pressura non opprimentis, sed exprimentis manus Dei, qua de temporali vita in æternam eliquetur; dulciora illi sunt judicia Dei, quam sibi ipse est: quia super mel et favum illi dulciora sunt.

XII. « Etenim servus tuus custodit ea¹. » Nam non custodienti amara dies Domini. « In custodiendo illa retributio multa². » Non in aliquo extra posito commodo, sed in eo ipso quo judicia Dei custodiuntur, multa retributio: multa est, quia gaudetur in eis.

XIII. « Delicta quis intelligit³? » In delictis autem qualis suavitas potest esse, ubi non est intellectus? Quoniam delicta quis intelligit, quæ ipsum oculum claudunt, cui suavis est veritas, cui desiderabilia et dulcia sunt judicia Dei; et sicut tenebræ oculos, ita delicta mentem claudunt, nec lucem sinunt videre, nec se?

XIV. « Ab occultis meis munda me, Domine⁴. » A cupiditatibus in me latentibus, munda me, Domine. « Et » ab alienis parce servo tuo, » ne seducar ab aliis. Neque enim alienis capitur qui est mundus a suis. Parce itaque ab alienis cupiditatibus, non superbo et in sua potestate esse cupienti, sed servo tuo. « Si mei non fuerint dominata, tunc immaculatus ero⁵. » Si mei non fuerint dominata occulta mea, et aliena peccata, tunc immaculatus ero. Non enim est tertia origo peccati, præter occultum suum quo cecidit diabolus, et alienum quo seductus est homo, ut consentiendo suum faceret. « Et mundabor a » delicto magno. » Quo alio, nisi superbæ? Non enim est

¹ Psal. xviii, 12. — ² Ibid. — ³ Ibid. 13. — ⁴ Ibid. — ⁵ Ibid. 14.

majus delictum, quam apostatare a Deo, quod est initium superbæ hominis¹. Et vere ille immaculatus est, qui etiam hoc delicto caret: quia hoc est ultimum redeuntibus ad Deum quod recedentibus primum fuit.

XV. « Et erunt ut complaceant eloquia oris mei, et » meditatio cordis mei in conspectu tuo super². » Meditatio cordis mei, non ad jactantiam placendi hominibus, quia jam nulla superbia est: sed in conspectu tuo semper, qui conscientiam puram inspicias. « Domine adjutor meus, » et redemptor meus. » Domine, adjutor meus, tendentis ad te; quoniam redemptor meus es tu, ut tenderem ad te; ne quisquam vel sapientiæ suæ tribuens quod ad te convertitur, vel viribus quod ad te pervenit, magis repellatur abs te, qui superbis resistis³: quia mundatus non est a delicto magno, nec complaceuit in conspectu tuo, qui redimis ut convertamur, et adjuvas ut perveniamus ad te.

ENARRATIO II

IN EUMDEM PSALMUM XVIII.

I. DEPRECATI Dominum, ut ab occultis nostris mundet nos, et ab alienis parcat servis suis, quid hoc sit intelligere debemus, ut humana ratione, non quasi avium voce cantemus; nam et meruli et psittaci, et corvi et picæ, et hujusmodi volucres, sæpe ab hominibus docentur sonare quod nesciunt. Scienter autem cantare, naturæ hominis divina voluntate concessum est. Et quam multi mali et luxuriosi sic cantant digna auribus suis et cordibus, novimus et dolemus. Eo enim pejores sunt, quo non possunt ignorare quod cantant. Sciunt enim se cantare flagitia, et

¹ Eccli. x, 14. — ² Psal. xviii, 15. — ³ Jacob. iv, 6.

tamen cantant tanto libentius, quanto immundius; quoniam tanto se putant lætiores, quanto fuerint turpiores. Nos autem qui in Ecclesia divina eloquia cantare didicimus, simul etiam instare debemus esse quod scriptum est: « Beatus populus qui intelligit jubilationem¹. » Proinde, charissimi, quod consona voce cantavimus, sereno etiam corde nosse ac videre debemus. Rogavit enim Dominum unusquisque nostrum in hoc Cantico, et dixit Deo: « Ab occultis meis munda me, Domine, et ab alienis » parce servo tuo. Si mei non fuerint dominata, tunc im- » maculatus ero, et mundabor a delicto magno². » Quod ut bene sciamus quid sit, et quale hoc sit, ipsius Psalmi textum, quantum donat Dominus, breviter percurramus.

II. Cantatur enim de Christo, quod evidenter ibi apparet, quia illic scriptum est: « Ipse tanquam sponsus » procedens de thalamo suo³. » Quis est enim sponsus, nisi cui desponsata est illa virgo ab Apostolo, cui timet caste castus sponsi amicus, ne sicut serpens Evam fefellit astutia sua, sic et hujus virginis sponsæ Christi sensus corrumpantur a castitate quæ est in Christo⁴? In hoc ergo Domino et Salvatore nostro Jesu Christo posita est magna et plena gratia, de qua dicit apostolus Joannes: « Et vidi- » mus gloriam ejus, gloriam tanquam Unigeniti a Patre, ple- » num gratia et veritate⁵. Hanc gloriam cœli enarrant⁶. » Cœli sancti sunt, elevati a terra, portantes Dominum. Quanquam gloriam Christi cœlum etiam quodam modo narravit. Quando narravit. Quando nato eodem Domino stella nova, quæ nunquam videbatur, apparuit⁷. Sed tamen sunt veriores et sublimiores cœli, de quibus consequenter ibi dicitur: « Non sunt loquelæ, neque sermones, quo- » rum non audiantur voces eorum. In omnem terram

¹ Psal. LXXXVIII, 16. — ² Id. XVIII, 13, 14. — ³ Ibid. 6. — ⁴ I Cor. XI, 3. — ⁵ Joan. I, 14. — ⁶ Psal. XVIII, 2. — ⁷ Matth. II, 2.

» exiit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum¹. » Quorum, nisi cœlorum. Quorum ergo, nisi Apostolorum? Ipsi enarrant nobis gloriam Dei, positam in Christo Jesu, per gratiam in remissionem peccatorum. « Omnes enim pecca- » verunt, et egent gloria Dei, justificati gratis per sanguinem » ipsius². » Quia gratis, ideo gratia. Non est enim gratia, si non gratuita. Quia nihil boni ante feceramus, unde talia dona mereremur: magis quia non gratis inferretur supplicium, ideo gratis præstitum est beneficium. Nihil præcesserat in meritis nostris, nisi unde damnari deberemus. Ille autem non propter nostram justitiam, sed propter suam misericordiam salvos nos fecit per lavaerum regenerationis³. Hæc est, inquam, gloria Dei; hanc cœli enarraverunt. Hæc est, inquam, gloria Dei, non tua. Nihil enim boni fecisti, et tamen tantum bonum accepisti. Si ergo pertines ad gloriam quam cœli enarraverunt, dic Domino Deo tuo: « Deus meus misericordia ejus præveniet » me⁴. » Prævenit enim te: utique prævenit, quia nihil in te boni invenit. Prævenisti supplicium ejus superbiendo: ille prævenit supplicium tuum peccata delendo. Tanquam enim ex peccatore justificatus, ex impio pius factus, ex damnato in regnum assumptus, dic Domino Deo tuo: « Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini » tuo da gloriam⁵. » Dicamus, « Non nobis. » Quibus enim si quasi nobis? Dicamus, inquam, « Non nobis: » quia si ita faceret sicut nobis, non nisi poenas infligeret nobis. « Non nobis, sed nomini suo det gloriam: » quia non secundum iniquitates nostras fecit nobis⁶. Non ergo nobis, Domine, non nobis. Repetitio confirmatio est. « Non nobis, Domine, sed nomini tuo da gloriam. » Hoc illi noverant cœli, qui enarraverunt gloriam Dei.

¹ Psal. XVIII, 4. — ² Rom. III, 23. — ³ Tit. III, 5. — ⁴ Psal. LVIII, 11. — ⁵ Id. CXIII, H. I. — ⁶ Id. CII, 10.

III. « Et opera manuum ejus annuntiat firmamentum¹, » quod dictum est, « Gloriam Dei : » hoc repetitum est, « Opera manuum ejus. » Quæ opera manuum ejus? Non sicut quidam sentiunt, Deus verbo fecit omnia, et tanquam præstantiorem cæteris hominem suis manibus fecit. Non ita sentiendum est : infirma est ista, et non satis eliminata sententia : omnia enim verbo fecit. Nam licet opera Dei diversa narrentur, in quibus hominem ad imaginem suam fecit² : tamen, « Omnia per ipsum facta sunt, et » sine ipso factum est nihil³. » Quod autem ad manus Dei attinet, et de cœlis dictum est : « Et opera manuum tuarum sunt cœli⁴, » et ne putes etiam ibi cœlos sanctos dictos, subjecit : « Ipsi peribunt, tu autem permanes⁵. » Ergo non solum homines, sed etiam cœlos qui peribunt, Deus manibus suis fecit, cui dictum est : « Opera manuum tuarum sunt cœli. » Et de terra hoc idem dictum est : « Quoniam ipsius est mare, et ipse fecit illud, et » aridam manus ejus fundaverunt⁶. » Ergo si et cœlos manibus et terram manibus, non solum hominem fecit manibus : et si cœlos verbo, et terram verbo, ergo et hominem verbo. Quod verbo, hoc manu; et quod manu, hoc verbo. Non enim humanis membris statura Dei distincta est, qui ubique totus est, et nullo continetur loco. Quod ergo verbo fecit, sapientia fecit; et quod manu fecit, virtute fecit. « Christus est autem Dei Virtus et Dei Sapientia⁷. Omnia autem per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil⁸. » Enarrarunt, enarrant, enarrabunt cœli gloriam Dei. Enarrabunt, inquam, cœli, hoc est, sancti, gloriam Dei, a terra suspensi, Deum portantes, præceptis tonantes, sapientia coruscantes : illam, ut dixi, gloriam Dei, quia salvi facti sumus indigni. Hanc

¹ Psal. xviii, 2. — ² Gen. 1, 26, 27. — ³ Joân. 1, 3. — ⁴ Psal. cx, 16. — ⁵ Ibid. 27. — ⁶ Id. xciv, 5. — ⁷ 1 Cor. 1, 24. — ⁸ Joan. 1, 3.

indignitatem, id est, qua digni non fuimus, agnoscit filius minor egestate constrictus : agnoscit, inquam, hanc indignitatem filius minor a patre longe peregrinus, dæmonum cultor, tanquam porcorum pastor; agnoscit gloriam Dei, sed egestate constrictus. Et quia illa gloria Dei facti sumus quod digni non fuimus, dicit ad patrem suum : « Non sum dignus vocari filius tuus¹. » Infelix per humilitatem impetrat felicitatem; et eo se ostendit dignum, quo confitetur indignum. Hanc « Gloriam Dei cœli enarrant, et opera manuum ejus annuntiat firmamentum². » Cœlum firmamentum, firmum cor, non timidum cor. Annuntiata enim sunt ista inter impios, inter adversos Deo, inter amatores mundi persecutoresque justorum : inter sævientem mundum annuntiata sunt ista. Sed sæviens mundus quid poterat facere, quando firmamentum ista annuntiabat? « Annuntiat firmamentum. » Quid? « Opera manuum ejus. » Quæ sunt opera manuum ejus? Gloria Dei illa, qua salvi facti sumus, qua creati in bonis operibus sumus. Ipsius enim sumus figmentum, creati in Christo Jesu, in operibus bonis³. « Non solum quippe » homines, sed etiam justos, » (si tamen sumus,) « Ipse » fecit nos, et non ipsi nos⁴. »

IV. « Dies diei eructat verbum, et nox nocti annuntiat » scientiam⁵. » Quid est? Forte planum et apertum est : « Dies diei eructat verbum, » apertum et planum, tanquam per diem. Quod autem « Nox nocti annuntiat scientiam, » obscurum est, tanquam per noctem. « Dies » diei, » sancti sanctis, Apostoli fidelibus, ipse Christus Apostolis, quibus dixit : « Vos estis lumen mundi⁶. » Apertum hoc videtur et cognitu facile. Quomodo autem « Nox nocti annuntiat scientiam? » Nonnulli hæc verba

¹ Luc. xv, 21. — ² Psal. xviii, 2. — ³ Ephes. ii, 10. — ⁴ Psal. xcix, 3. — ⁵ Id. xviii, 3. — ⁶ Matth. v, 14.